



REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 42/15-7

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda, Ranka Marijana kao predsjednika vijeća, te Lidije Grubić Radaković i Melite Božičević-Grbić, kao članova vijeća, uz sudjelovanje više sudske savjetnice Maje Ivanović Stilinović, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. Lj. Č., zbog kaznenog djela iz čl. 291 st. 2 Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 125/11 i 144/12 – dalje u tekstu: KZ/11) i dr., odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika podnesenoj protiv presude Županijskog suda u Zagrebu od 6. ožujka 2014 godine broj K-55/12, u sjednici održanoj 6. travnja 2017 godine, u prisutnosti zamjenice Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske Mirte Kuharić, opt. Lj. Č. i branitelja optuženika Ž. O., odvjetnika iz Z.,

p r e s u d i o j e :

I Prihvaća se djelomično žalba optuženog Lj. Č., preinačuje se prvostupanjska presuda u odluci o troškovima kaznenog postupka u dijelu prvostupanjske presude u kojem je opt. Lj. Č. oslobođen optužbe za kazneno djelo iz čl. 337 st. 1, 3 i 4 KZ/97, te na temelju čl. 149 st. 1 ZKP/08 izriče da troškovi kaznenog postupka u tom dijelu padaju na teret proračunskih sredstava.

II U ostalom dijelu žalba opt. Lj. Č., a u cijelosti žalba državnog odvjetnika odbijaju se kao neosnovane te se u ostalom pobijanom, a nepreinačenom dijelu potvrđuje prvostupanjska presuda.

Obrazloženje

Presudom Županijskog suda u Zagrebu donijetom u ponovljenom postupku, opt. Lj. Č. proglašen je krivim zbog kaznenog djela iz čl. 291 st. 1 i 2 KZ/11, te je na temelju iste zakonske odredbe osuđen na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine, s tim da se na temelju čl. 55 st. 1 i 2 KZ/11 kazna zatvora zamjenjuje radom za opće dobro tako da se jedan dana zatvora zamjenjuje za dva sata rada. Istom presudom, na temelju čl. 354 t. 3 Zakona o kaznenom postupku ("Narodne novine" broj 110/97, 27/98, 58/99, 112/99, 58/02, 143/02, 62/03-pročišćeni tekst i 115/06 - dalje u tekstu: ZKP/97) opt. Lj. Č. oslobođen je od optužbe za kazneno djelo iz čl. 337 st. 1, 3 i 4 Kaznenog zakona ("Narodne novine" broj 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03 – Odluka Ustavnog suda, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07, 152/08 i 57/11 – dalje u tekstu: KZ/97).

Na temelju čl. 122 st. 4 ZKP/97 optuženik se u cijelosti oslobađa naknade troškova kaznenog postupka iz čl. 119 st. 2 t. 1 do 6 ZKP/97.

Protiv ove presude podnijeli su žalbe državni odvjetnik, opt. Lj. Č. osobno i po branitelju Ž. O. odvjetniku iz Z.

Državni odvjetnik se u odnosu na oslobađajući dio presude žali zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a u odnosu na osuđujući dio presude zbog odluke o kazni, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, ukine u oslobađajućem dijelu prvostupanjsku presudu i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, a u osuđujućem dijelu prvostupanjsku presudu preinači u odluci o kazni na način da optuženika osudi na kaznu zatvora u duljem trajanju.

U žalbi koju je podnio po branitelju opt. Lj. Č. se žali u odnosu na osuđujući dio presude zbog povrede kaznenog zakona, a u odnosu na oslobađajući dio presude zbog odluke o troškovima kaznenog postupka, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, "ukine u cijelosti osuđujući dio presude na način da se optuženik oslobađa od optužbe, te da se žalba usvaja glede troškova kaznenog postupka".

U žalbi koju je podnio osobno opt. Lj. Č. se žali u odnosu na osuđujući dio presude zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, preinači prvostupanjsku presudu na način da ga u tom dijelu oslobodi od optužbe, a podredno da u osuđujućem dijelu ukine prvostupanjsku presudu i predmet vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje pred potpuno izmijenjeno vijeće.

Na žalbu državnog odvjetnika podnio je odgovor na žalbu optuženik po branitelju, s prijedlogom da Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, žalbu državnog odvjetnika odbije kao neosnovanu.

U obje žalbe optuženik je zatražio da o sjednici drugostupanjskog vijeća budu obaviješteni i optuženik i branitelj, čemu je udovoljeno, pa su sjednici bili prisutni opt. Lj. Č. i njegov branitelj Ž. O. odvjetnik iz Z.

Sjednici drugostupanjskog vijeća također je bila prisutna uredno obaviještena zamjenica Glavnog državnog odvjetnika Mirta Kuharić.

U skladu s odredbom čl. 474 st. 1 Zakona o kaznenom postupka ("Narodne novine" broj 152/08, 76/09, 80/11, 91/11-odluka Ustavnog suda i 143/12 - u daljnjem tekstu: ZKP/08) spis je dostavljen na razgledavanje Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Žalba optuženika je djelomično osnovana, dok je žalba državnog odvjetnika neosnovana.

Na osuđujući dio presude u odnosu na žalbe opt. Lj. Č. i državnog odvjetnika

Nasuprot tvrdnjama u žalbi optuženika koju je podnio osobno, sud prvog stupnja na osnovi provedenih dokaza potpuno i pravilno je utvrdio činjenično stanje i izveo valjane zaključke, koje je u svim odlučnim činjenicama obrazložio u presudi. Naime, nije sporno da je optuženik dana 26. listopada 1999 godine potpisao i ovjerio sporazum sa S. S. o općem oprostima dugova između Ministarstva obrane Republike Hrvatske i NK „H. d.“, a na teret Ministarstva obrane u ukupnom iznosu od 3.039.472,73 kune koji čini dug od pozajmice u iznosu od 1.200.000,00 kuna i dug od pruženih ugostiteljskih usluga u iznosu od 1.859.472,73 kune, a iz priložene knjigovodstvene dokumentacije proizlazi da su na osnovi ovog sporazuma 15. i 27. prosinca 1999 godine sačinjene temeljnice za knjiženje te da je cjelokupni dug otpisan. Optuženik također ne osporava da je naložio Upravi za gospodarenje nekretninama knjiženje računa ugostiteljskih usluga na trošak ove uprave omogućivši na taj način nogometnim klubovima, t.j. NK „C.“ Z., NK „R.“ M., NK „B.“ Č., NK „S.“ S., NK „B.“ Č., NK „T.“ T. i NK „H. d.“ Z. pribavljanje imovinske koristi, a na štetu Republike Hrvatske u ukupnom iznosu od 198.793,70 kuna, što proizlazi iz knjigovodstvene dokumentacije, računa hotela, te dopisa Službe za financije i računovodstvo Zapovjedništva stana Ministarstva obrane. Također nije dvojbeno da je opt. Lj. Č. u razdoblju od veljače 1997. do 26. svibnja 1998 godine kao časnik u zapovjedništvu južnog bojišta faktično raspoređen na obnašanje dužnosti pri kabinetu ministra u Ministarstvu obrane Republike Hrvatske, te da je od 26. svibnja 1998. do 26. listopada 1999 godine obnašao dužnost pomoćnika ministra obrane Republike Hrvatske, jer ta činjenica proizlazi kako iz obrane samog optuženika, tako i brojne dokumentacije Ministarstva obrane uključujući i pisanog tijeka službe optuženika.

Optuženik u žalbi ponavljajući svoju obranu, ističe da je on imao, ne samo pravo, nego i dužnost da omogući korištenje ugostiteljskih usluga u hotelima i restoranima na teret proračuna Republike Hrvatske, jer se radilo o društveno korisnoj aktivnosti, budući da se radilo o razvojačenim pripadnicima oružanih snaga, pa se na taj način vršila njihova psihološka rehabilitacija, a otpis dugova NK „H. d.“ bila je nužnost da se ta stavka stavi „ad acta“, kako je posredno čuo da je usmeno naložio Predsjednik Republike, a nalog dala interna kontrola. Neovisno o okolnosti da u spisu ne postoji niti jedan dokaz kojim bi bili potkrijepljeni ovi navodi optuženika, kako u obrani tako i u žalbi, potrebno je posebno istaknuti da ni sporazum o općem otpisu dugova, a niti nalozi za ugostiteljske usluge nogometnih klubova za knjiženje na teret Uprave za gospodarenje nekretninama nisu ulazili u ovlasti optuženika kao obnašatelja dužnosti pomoćnika ministra obrane.

Naime, u Temeljnoj odredbi br. XV Odluke o osnovama ustrojstva Ministarstva obrane Republike Hrvatske ("Narodne novine" broj 74/93 i pročišćeni tekst broj 57/96) koja se nalazi na listu 1393 spisa navodi se da „Pomoćnik ministra za gospodarenje upravlja nepokretnom i stambenom imovinom oružanih snaga, brine se o ulaganjima u izgradnju i održavanje objekata, uključujući planiranje i usklađivanje inženjerijske potpore. Pri obavljanju navedenih poslova usmjerava, usklađuje i odgovara za rad slijedećih ustrojbenih jedinica: Uprave za gospodarenje nekretninama, Uprave za graditeljstvo i zaštitu okoliša i Uprave za stambene poslove“. Prema tome, ni u jednom dijelu ova temeljna odredba Odluke ne predviđa ovlaštenje pomoćnika ministra obrane da raspolaže s novčanim sredstvima MORH-a, a posebno ne na način da po vlastitoj prosudbi ocjenjuje da li su nogometni klubovi bili takve društveno korisne aktivnosti, da im on u svojstvu pomoćnika ministra obrane RH odobrava i potpisuje troškove hotelskih i restoranskih usluga i otpisuje dugove. Stoga je osnovano prvostupanjski sud na temelju provedenih dokaza i nespornih činjenica utvrdio da

optuženik nije bio ovlašten odlučivati kome će se uopće otpisati dugovi ili otpisati dugovi za pružene ugostiteljske usluge, te je bez ovlaštenja iskoristivši svoj položaj prekoračivši znatno granice svoje ovlasti, protivno imovinskim interesima Republike Hrvatske pribavio znatnu imovinsku korist nogometnim klubovima, prouzročivši znatnu štetu Republici Hrvatskoj. Stoga je osnovano prvostupanjski sud odbio dokazne prijedloge obrane da se ispituju u svojstvu svjedoka A. G. i K. Č., a što optuženik ponavlja u žalbi, budući da se kraj nespornih činjenica i materijalnih dokaza na temelju kojih su utvrđene odlučne činjenice, predloženi personalni dokazi ukazuju nevažnima. Tu je još potrebno istaknuti, da je nebitna činjenica u kojem trenutku i vremenu su dugovi nastali, a što se ističe u obje žalbe optuženika, s tvrdnjom da su dugovi nastali prije dolaska optuženika na navedenu dužnost, jer nema dvojbe da je opt. Lj. Č. dugove koji su postojali, prekoračivši u znatnoj mjeri svoje stvarne ovlasti koje su mu bile poznate, za te dugove dao nalog da se otpišu.

Nije također u pravu optuženik kada u žalbi koju je podnio po branitelju, navodi da je ostvarena povreda kaznenog zakona iz razloga što je djelo u presudi pravno označeno kao kazneno djelo iz čl. 291 st. 1 i 2 KZ/11, s tvrdnjom da ne postoji kontinuitet između ovog kaznenog djela i kaznenog djela iz čl. 337 st. 1, 3 i 4 KZ/97, te da je također povrijeđeno pravo obrane jer nije bio u mogućnosti dati obranu i predložiti dokaze na okolnost nove pravne oznake djela. Naprotiv, nema dvojbe da postoji kontinuitet između kaznenog djela iz čl. 337 st. 1, 3 i 4 KZ/97 koji je važio u vrijeme počinjenja djela i kaznenog djela iz čl. 291 st. 1 i 2 KZ/11, jer nije sporno da je optuženik u vrijeme počinjenja djela bio službena osoba, čime je ostvaren jedan od bitnih elemenata kaznenog djela za iskorištavanje položaja i prekoračenja granica svoje ovlasti, a radi pribavljanja znatne imovinske koristi ili nanošenja znatne štete. Pritom je KZ/11 zbog iznosa visine znatne imovinske koristi kod ovog kaznenog djela blaži od KZ/97, zbog čega je prvostupanjski sud postupio u potpunosti sukladno odredbi čl. 3 st. 2 i 3 KZ/11, pri čemu je uključio i mogućnost blažeg kažnjavanja po odredbi čl. 55 st. 1 KZ/11. Također je neosnovana tvrdnja optuženika u žalbi, da je primjenom čl. 291 st. 1 i 2 KZ/11 umjesto čl. 337 st. 4 KZ/97 povrijeđeno pravo obrane onemogućavanjem njegovog novog očitovanja. Prvostupanjski sud je postupio u potpunosti u skladu s odredbom čl. 449 st. 2 ZKP/08, jer je na činjenični opis djela u optužnici, izmijenio njegovu pravnu oznaku, proglasivši optuženika krivim za blaže kazneno djelo, a prigovor u žalbi optuženika u potpunosti je protivnosti s odredbom čl. 441 st. 1 i 6 ZKP/08, jer se samo i isključivo kod izmjene činjeničnog opisa optužnice, optuženik poziva da se o njoj očituje prema čl. 415 st. 3 ZKP/08, pa ni u tom dijelu žalba optuženika nije osnovana.

Na žalbe državnog odvjetnika i optuženika u odnosu na odluku o kazni

U odnosu na žalbu optuženika sud drugog stupnja postupio je po odredbi čl. 478 ZKP/08, budući da optuženik u obje žalbe, žaleći se na pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i povredu kaznenog zakona, nije istakao i žalbenu osnovu odluke o kazni. Ispitujući prvostupanjsku presudu u ovom dijelu po žalbama državnog odvjetnika i optuženika, Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, utvrdio je da je izrečena kazna primjerena svim po prvostupanjskom sudu utvrđenim olakotnim i otegotnim okolnostima, te težini djela. Naime, sve otegotne okolnosti vezane za izbor i visinu kazne koje je utvrdio prvostupanjski sud, ističe u žalbi i državni odvjetnik, zanemarujući olakotne okolnosti istaknute u prvostupanjskoj presudi. Stoga se izrečena kazna zatvora u trajanju od jedne godine, koja je primjenom odredbe čl. 55 st. 1 i 2 KZ/11 zamijenjena radom za opće

dobro, ukazuje primjerenom svim istaknutim okolnostima, te je u ovom slučaju takvom kaznom moguće ostvariti sve zakonom predviđene svrhe kažnjavanja.

Na oslobađajući dio presude u odnosu na žalbe državnog odvjetnika i opt. Lj. Ć.

Nije u pravu državni odvjetnik kada u žalbi navodi da je prvostupanjski sud na osnovi provedenih dokaza izveo pogrešne zaključke, budući da pripadnici tzv. ... pukovnije nikada nisu bili, a niti su dobili formalno status pripadnika Hrvatske vojske, pa se stoga ne može govoriti niti o takvom njihovom faktičnom statusu, zbog koje su mogli dobiti logističku potporu. Naime, nije sporno da pripadnici tzv. ... pukovnije formalno nisu bili dio ustroja Oružanih snaga Republike Hrvatske, jer unatoč nastojanju da se to riješi, nikada nisu sklopili profesionalni ugovor, no isto tako nije sporno da kada su u svrhu izgradnje prometnica angažirani za izvođenje zemljanih radova, dobili odore s oznakama HV i broj vojne pošte. Svjedoci A. H., P. M., J. R., svaki od njih trojice u određenom periodu ministri obrane, suglasni su u svojim iskazima međusobno i s iskazima svjedoka J. V., M. K. i V. B., koji su u kritično vrijeme također obnašali visoke dužnosti u MORH-u, da je logistička potpora koja je uključivala također i smještaj u vojarnama, prehranu, odoru, obuču i slično plaćana iz proračuna MORH-a. To iz razloga, što je cijena njihovog rada bila znatno niža od najniže cijene za takve radove i imali su cjelokupnu mehanizaciju, a s obzirom na određene okolnosti, radove je trebalo obaviti brzo na više prometnica, pa navedeni svjedoci i navode da su izdavani i nalozi za više vrsta logističke potpore pripadnicima tzv. ... pukovnije. Stoga na osnovi provedenih dokaza, pravilno zaključuje prvostupanjski sud da se u ovom slučaju radilo o državnom interesu na kojem je radilo niz visokih državnih dužnosnika radi olakšavanja izvršenja zahtjevnih zadaća, zbog čega nije dokazano da bi kod optuženika postojala svijest da prekoračuje svoje ovlasti i namjera da takvim postupanjem drugome pribavlja imovinsku korist, zbog čega žalba državnog odvjetnika u tom dijelu također nije osnovana.

Međutim, osnovana je žalba optuženika zbog odluke o troškovima kaznenog postupka u oslobađajućem dijelu presude. Naime, prvostupanjski sud je pogrešno primjenom odredbe čl. 122 st. 4 ZKP/97 optuženika u cijelosti oslobodio obveze naknade troškova kaznenog postupka, iako je u dijelu presude u kojem je opt. Lj. Ć. oslobođen od optužbe trebao donijeti odluku kojom troškovi kaznenog postupka padaju na teret proračunskih sredstava. Stoga je valjalo prihvaćanjem žalbe optuženika, u oslobađajućem dijelu preinačiti prvostupanjsku presudu na način da je odlučeno da na temelju odredbe čl. 149 st. 1 ZKP/08 troškovi kaznenog postupka u tom dijelu padaju na teret proračunskih sredstava.

Kako Vrhovni sud Republike Hrvatske, kao sud drugog stupnja, ispitujući prvostupanjsku presudu po službenoj dužnosti u skladu s odredbom čl. 476 st. 1 t. 1 i 2 ZKP/08, nije našao da bi bila ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka na koju se pazi po službenoj dužnosti, a niti povreda kaznenog zakona na štetu optuženika, to je po odredbi čl. 486 st. 1 i čl. 482 ZKP/08 presuđeno kao u izreci.

U Zagrebu 6. travnja 2017 godine

Zapisničarka:
Maja Ivanović Stilinović, v. r.

Predsjednik vijeća:
Ranko Marijan, v. r.